

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2012/1052

Karar Tarihi : 23/7/2014

Başkan : Alparslan ALTAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Engin YILDIRIM
Raportör : Recep ÜNAL
Başvurucu : İbrahim Can KİŞİ
Vekili : Av. Vefa TOKLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde (AYİM) görülen tam yargı davası kapsamında bilirkişi raporu ile tespit edilen maddi zararını öğrendikten sonra talep sonucuna ilişkin ıslah talebinin kabul edilmemesi ile hak ettiği maddi tazminatın önemli bir kısmından mahrum kaldığını ve bu nedenle adil yargılanma, mülkiyet ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş, tazminat talebinde bulunmuştur.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 12/12/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca 26/9/2013 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. İkinci Bölüm tarafından 7/1/2014 tarihinde yapılan toplantıda, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına ve bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 7/1/2014 tarihinde Bakanlığa bildirilmiştir. Bakanlık, yazılı görüşünü 6/3/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık görüş yazısı, başvurucuya 14/3/2014 tarihinde bildirilmiştir. Başvurucu Bakanlık görüşüne cevaplarını içeren dilekçesini 19/3/2014 tarihinde sunmuştur.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru dilekçesi ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, askerlik yükümlülüğünü yerine getirmek üzere 27/5/2009 tarihinde acemi eğitim birliğine katılmış, burada eğitimini tamamlamasının ardından 16/9/2009 tarihinde Van ili Özalp ilçesindeki 6. Hudut Alayı 2. Hudut Taburu 7. Hudut Bölük Komutanlığı emrine verilmiştir.

9. Başvurucu, anılan askeri birlikteki görevine devam ederken 9/8/2010 tarihinde 03:00 ilâ 05:00 saatleri arasındaki nöbet görevi sırasında gözünde acı ve görme bozukluğu şikâyetiyle amirlerine müracaat etmesi üzerine, ertesi gün bağlı buldukları Tabur Komutanlığı revirine gönderilmiş, burada yapılan muayenesi sonucunda Van Asker Hastanesine sevk edilmiştir.

10. Başvurucunun 11/8/2010 tarihinde Van Asker Hastanesinde yapılan muayenesi sonucunda “*sol gözde minimal vitre içi hemoraji-sol makülopati*” teşhisi konulmuş ve ileri tetkik ve tedavi için Ankara Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA) Hastanesine sevk edilmiştir.

11. Başvurucu, askerlik görevine ilişkin süreyi tamamladığı 25/8/2010 tarihinde terhis edilmiştir.

12. Ankara GATA Hastanesinde yapılan muayene ve tedavi işlemleri sonucunda 28/12/2010 tarihli tabip raporu ile başvurucunun sol gözünün 0,2 düzeyinde görebildiği tespit edilerek “*sol göz moküler hol*” tanısı ile üç ayda bir kontrol önerilmiş ve “*Durumu A/9 F-1'e uyar. Askerliğe elverişlidir. Komando ve askeri şoför olamaz. Kıtasına taburcusu uygundur.*” sonucuna ulaşıldığı tespit edilmiştir.

13. Başvurucu, 4/1/2011 tarihinde Milli Savunma Bakanlığına başvuruda bulunarak tazminat talep etmiştir. 60 günlük kanuni süre içerisinde idarenin cevap vermemesi üzerine başvurucu, 17/3/2011 tarihinde adli yardım talebiyle tam yargı davası açmıştır.

14. AYİM İkinci Dairesinin 30/3/2011 tarih ve E.2011/478, K.2011/433 sayılı kararıyla başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne, 4/7/1972 tarih ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 45. maddesinin (B) bendi gereğince dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

15. Bu karar üzerine 28/4/2011 tarihinde AYİM'e sunulan yenilenmiş dava dilekçesi ile başvurucunun sol gözünde meydana gelen %80 oranındaki görme kaybının davalı idarenin hizmet kusuru sonucu meydana geldiği iddiası ile başvurucu lehine 50.000,00 TL maddi ve 20.000,00 TL manevi; diğer davacılar (başvurucunun anne ve babası) lehine ayrı ayrı 2.500,00 TL manevi tazminat talep edilmiştir.

16. GATA Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığı tarafından yapılan muayene sonucunda başvurucunun sol gözündeki fonksiyonel kaybın duyu ve organlarından birinin işlevinin tamamen yitimi niteliğinde olduğu, % 23,2 oranında meslekte kazanma gücünü kaybettiği tespit edilmiştir. Aynı kurumun Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı öğretim üyesince düzenlenen görüş yazısında ise başvurucunun gözünde meydana gelen hasarın yeni gelişen akut bir durum olduğu, buna yol açan sebebin ise termal ya da künt bir travma olabileceği bildirilmiştir.

17. AYİM'e sunulan 5/3/2012 tarihli bilirkişi raporu ile başvurunun % 23,2 olarak tespit edilen maluliyetine ilişkin olarak 96.249,00 TL maddi tazminat ödenmesi gerektiği mütalaasında bulunulmuştur.

18. Başvurucu, 16/3/2012 tarihli dilekçe ile maddi tazminat talebini 96.249,00 TL ve manevi tazminat talebini ise 15.000,00 TL olarak ıslah etmek istediğini Yüksek Mahkemeye bildirmiştir.

19. AYİM İkinci Dairesinin 4/4/2012 tarihli kararı ile başvurunun askerlik görevi sırasında oluşan maluliyetinin idarenin hizmet kusurundan kaynaklandığı sonucuna ulaşılarak başvurucuya 50.000,00 TL maddi ve 20.000,00 TL manevi tazminat verilmesine, dava tarihinden ödeme tarihine kadar yıllık %9 oranında hesaplanacak kanuni faiz yürütülmesine, diğer davacıların (başvurucunun anne ve babası) manevi tazminat taleplerinin reddine, başvurucudan alınan 210,00 TL bilirkişi ücretinin davalı idare tarafından başvurucaya ödenmesine oy çokluğuyla karar verilmiştir.

20. Aynı kararda 1602 sayılı Kanun'un 46. maddesinin dördüncü fıkrasındaki "tarafklar sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler" kuralı gereğince, idari yargıda iddia ve savunmanın değiştirilmesi ve genişletilmesi yasağı bulunduğu ve davacıların süresi dışında talep sonucunu ıslah yoluyla arttırmalarının mümkün olmadığı gerekçeleriyle başvurunun ıslah talebinin reddine karar verilmiştir.

21. Başvurucu 21/6/2012 tarihli dilekçe ile AYİM kararına karşı karar düzeltme yoluna başvurmuş olup, AYİM İkinci Dairesinin 14/11/2012 tarih ve E.2012/565, K.2012/1031 sayılı kararı ile karar düzeltme talebinin reddine karar verilmiştir. Bu karar başvurucaya 29/11/2012 tarihinde tebliğ edilmiştir.

B. İlgili Hukuk

22. 11/4/2013 tarih ve 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesi ile değişik 1602 sayılı Kanun'un 46. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Taraflar sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler. (Ek cümle: 11/4/2013-6459/1 md.) Ancak, tam yargı davalarında dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin nihai karar verilinceye kadar, harcı ödenmek suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere artırılabilir ve miktarın artırılmasına ilişkin dilekçe otuz gün içinde cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 23/7/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 12/12/2012 tarih ve 2012/1052 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

24. Başvurucu, AYİM'de açtığı tam yargı davasının yargılaması kapsamında, davaya konu gerçek zararı öğrenmesini müteakiben maddi tazminata ilişkin talep sonucunu ıslah yoluyla arttırdığını, AYİM'in idari yargıdaki talep sonucunu değiştirme yasağını gerekçe göstererek bu talebini kabul etmeyip, dava dilekçesinde talep edilen miktar olan 50.000,00 TL tazminata hükmettiğini, bu şekilde hak ettiği tazminatın sadece yarısına kavuşabildiğini, bu şekilde adil yargılanma, mülkiyet ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

25. Anayasa Mahkemesi, başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirme ile bağlı olmaksızın, olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Buna göre başvurunun şikâyetinin özü, yargılama sırasında alınan bilirkişi raporunda belirlenen tazminat alacağı miktarının dava açarken talep ettiği kadar fazla olan kısmını talep edememesi veya bir mahkeme önüne götürememesine, dolayısıyla, adil yargılanma hakkının güvenceleri arasında yer alan mahkemeye erişim hakkına ilişkindir. Bu nedenle, Anayasa'nın 35. ve 40. maddeleri çerçevesinde ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

26. Asker kişilerin, askeri idarenin eylem ve işlemlerinden doğan kişisel zararlarının tazmininin, Anayasa ve Sözleşme'de düzenlenen adil yargılanma hakkının koruma alanı kapsamında yer aldığı konusunda tereddüt yoktur (B. No: 2012/791, 7/11/2013, §§ 26-30).

27. Açıklanan nedenlerle, açıkça dayanaktan yoksun olmayan ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmayan başvurunun, kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

28. Bakanlık görüş yazısında, AİHM içtihatlarına atıf yapılarak, özellikle tazminat davalarında yargılamanın uzun sürdüğü durumlarda, alacaklı miktarın dengelenmesi bakımından öngörülen gecikme faizinin enflasyon oranı karşısında yetersiz kalması sonucu takdir edilen tazminatın hatırı sayılır ölçüde değer kaybına uğramasının Sözleşme'nin ihlali olarak nitelendirildiği, bu durumun ise meydana gelen zarar ile takdir edilen tazminat arasında gözetilmesi gereken adil dengenin sağlanması bakımından sakıncalar doğuracağı, bu sakıncanın giderilebilmesi için iç hukuk sisteminde dava açılması sırasında dava dilekçesinde belirlenen meblağın ıslah işlemine olduğu gibi yeniden değerlendirilmesini yargılama aşamasında talep edebilme olanağının ilgililere sağlanmasının gerekli olduğu, 30/4/2013 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanunla idari yargılama usulüne ıslah müessesinin dâhil edilmesi ile yapısal sorunun çözüme kavuşturulduğu bildirilmiştir.

29. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyan dilekçesinde, uğradığı zararın gerçek miktarının yargılama safhasında 5/3/2012 tarihli bilirkişi incelemesi ile ortaya çıktığını, müteakip ıslah talebinin ilgili Kanun hükmü gereğince reddedildiğini, bu nedenle gerçek zararının karşılanmadığını, karardan yaklaşık altı ay sonra bu sorunun çözümüne yönelik kanuni düzenleme yapılarak olası ihlallerin önünün kesildiğini, bu şekilde bu durumun hak ihlali oluşturduğunun kabul edilmiş olduğunu, ancak karar kesinleştikten sonra yapılan bu düzenlemeden yararlanarak oluşan zararının karşılanmasının mümkün olmadığını, sonuç olarak uğradığı zararın 41.249,00 TL olduğunu bildirmiştir.

30. Mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının güvenceleri arasında yer almaktadır (B. No: 2012/144, 2/10/2013, § 28; B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 51; B. No: 2012/1061, 21/11/2013, § 28; B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 41).

31. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı ve uyuşmazlık kapsamında bir talebi, mahkeme önüne taşıyabilmek ve bunların etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını (B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52) ya da kişinin bizatihi mahkemeye

başvurmuş olmasını anlamsız hale getiren sınırlamalar, mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir.

32. Mahkemeye etkili erişim hakkı, mahkemeye başvuru konusunda tutarlı bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olmasını gerektirmektedir. Özellikle hukuki belirsizlikler ya da uygulamadaki belirsizlikler kişilerin mahkemeye erişim hakkını ihlâl edebilmektedir (Aynı yöndeki AIHM kararı için bkz. *Geffre/Fransa*, B. No: 51307/99, 23/1/2003, § 34). Bu nedenle, mahkemeler usul kurallarını uygularken bir yandan âdil yargılanma hakkını ihlâl edebilecek aşırı şekilcilikten, diğer yandan da yasalar tarafından düzenlenen usul kurallarının ortadan kaldırılması sonucunu doğurabilecek aşırı gevşeklikten kaçınmalıdırlar (Aynı yöndeki AIHM kararı için bkz. *Walchli/Fransa*, B. No: 35787/03, 26/7/2007, § 29; *Eşim/Türkiye*, B.No: 59601/09, 17/9/2013, § 21).

33. Anayasa'nın 36. maddesinde, hak arama özgürlüğü için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte, bunun hiçbir şekilde sınırlandırılması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu söylenemez. Özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunduğu kabul edilmektedir. Ayrıca hakkı düzenleyen maddede herhangi bir sınırlama nedenine yer verilmemiş olsa da, Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan kurallara dayanarak bu hakların sınırlandırılması da mümkün olabilir. Dava açma hakkının kapsamına ve kullanım koşullarına ilişkin bir kısım düzenlemelerin hak arama özgürlüğünün doğasından kaynaklanan sınırları ortaya koyan ve hakkın norm alanını belirleyen kurallar olduğu açıktır. Ancak bu sınırlamalar Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz (AYM, E.2010/83, K.2012/169, K.T. 1/11/2012).

34. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması*" kenar başlıklı 13. maddesine göre temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Ayrıca bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

35. AIHM de mahkemeye erişim hakkının dayanağı olan Sözleşme'nin 6. maddesinde adil yargılanma hakkının sınırlandırılması rejimi düzenlenmemiş olmasına rağmen, bunun hiçbir surette mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılmayacağı anlamını taşımadığını, hakkın niteliği gereği, mahkemeye erişim konusunda devletin bir takım sınırlama ve düzenlemeler yapmasının kaçınılmaz olduğunu ve bu nedenle sözleşmecî devletlerin bu konuda bir takdir alanına sahip olduklarını kabul etmektedir. Ancak, bu sınırlamaların hakkın özüne zarar vermeyecek nitelikte, meşru bir amaca dayalı ve kullanılan aracın sınırlama amacı ile orantılı olması, kamu yararının gerekleri ile bireyin hakları arasında kurulmaya çalışılan adil dengeyi bozacak şekilde birey aleyhine katlanması zor külfetler yüklenmemiş olması gerekir (bkz. *Ashingdane/Birleşik Krallık*, B. No: 8225/78, 28/5/1985, § 57; *García Manibardo/İspanya*, B. No: 38695/97, 15/2/2000, § 36; *Sabri Güneş/Türkiye*, B. No: 27396/06, 24/5/2011, § 56).

36. Sonuç itibarıyla mutlak olmayan ve sınırlandırılabilen mahkemeye erişim hakkına ilişkin sınırlandırmaların, hakkın özünü zedeleyecek şekilde kısıtlamaması, meşru bir amaç izlemesi, açık ve ölçülü olması ve başvuru üzerinde ağır bir yük oluşturmaması gerekir (B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 38).

37. Dava açılması konusundaki kısıtlamalar, kural olarak mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil eder. Bu kısıtlamalar, süre ve benzeri bir takım usuli şartlar öngörülerek doğrudan doğruya olabileceği gibi, mahkeme önünde devam eden bir davanın

taraflarının, dava konusu hak veya menfaate yönelik tasarruflarının sınırlandırılması şeklinde de tezahür edebilir. Bir tazminat veya tam yargı davasına konu olan alacağa ilişkin talep miktarının, yargılama safahatı kapsamında arttırılamaması nedeniyle, alacağın belirli bir kısmına erişilememiş olması da, belirtilen anlamda dava açılması ile ilgili bir kısıtlama olarak, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerekli olan bir konudur.

38. Tazminat alacağının miktarı, ancak bilirkişi incelemesi ve benzeri araştırmalardan sonra mahkemenin takdir yetkisi çerçevesinde belirlenebilen bir olgudur. Tazminat müessesesinin bu özelliği gereği, hak kazanılan tazminat miktarının dava açılmadan önce tam olarak bilinmesi veya öngörülmesi mümkün değildir. Dava açılması aşamasında karşı karşıya kalınan bu belirsizliğin, talep miktarının sonradan düzeltilmesi (ıslah) yoluyla aşılması da 30/4/2013 tarihi öncesinde 1602 sayılı Kanun gereği mümkün değildir (B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 56). Buna göre, hak kaybına uğramaması bakımından davacı tarafın, dava devam ederken, talep sonucunu ıslah etme ihtiyacının doğması kaçınılmazdır.

39. Somut olayda başvuru, maruz kaldığı maluliyet nedeniyle 50.000,00 TL maddi ve 20.000,00 TL manevi tazminat talep etmiştir. Yargılama kapsamında alınan bilirkişi raporunda, başvurucuya 96.249,00 TL maddi tazminat ödenmesi gerektiği mütalaasında bulunulmuştur. Bu şekilde, hak ettiği maddi tazminat miktarının, talep ettiğinden fazla olduğunu öğrenen başvuru, maddi tazminat talebini 96.249,00 TL ve manevi tazminat talebini ise 15.000,00 TL olarak ıslah etmek istediğini Yüksek Mahkemeye bildirmiştir. AYİM, başvurunun ıslah taleplerini 1602 sayılı Kanun'un 46. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, idari yargıda iddia ve savunmanın değiştirilmesi ve genişletilmesi yasağı bulunduğu ve davacıların süresi dışında talep sonucunu ıslah yoluyla arttırmalarının mümkün olmadığı gerekçeleriyle reddetmiş ve dava dilekçesinde talep edilen miktarları esas alarak karar vermiştir. Başvurunun, talebini güncelleyememesi ile tazminat alacağının belirli bir miktardan mahrum kalmış olmasının, mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahale oluşturduğu açık olup, 1602 sayılı Kanun'un 46. maddesinin dördüncü fıkrası, bu müdahalenin dayanağını teşkil etmektedir.

40. 1602 sayılı Kanun'un 46. maddesinin dördüncü fıkrasında, "*Taraflar sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler.*" ifadesi hükmüne bağlanmıştır. Her ne kadar aynı fıkraya 6459 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile eklenen "*Ancak, tam yargı davalarında dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin nihai karar verilinceye kadar, harcı ödenmek suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere arttırılabilir ve miktarın arttırılmasına ilişkin dilekçe otuz gün içinde cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir.*" cümlesi ile tam yargı davaları bakımından bir istisna öngörülerek, dava dilekçesinde talep edilen miktarın bir defaya mahsus olmak üzere arttırılmasına imkan tanınmışsa da, başvuruya konu AYİM kararı 14/11/2012 tarihinde kesinleşmiş olup, başvurunun 30/4/2013 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeden yararlanması da mümkün olmamıştır.

41. Adil yargılanma hakkı, demokratik hukuk devletinin vazgeçilmez unsurlarından biri olup, tüm bireyler açısından mümkün olan en geniş şekilde güvence altına alınmalıdır. Diğer taraftan hukuki eylem, işlem ve kuralların sürekli dava tehdidi altında bulunması hukuk devletinin unsurları olan hukuki istikrar ve hukuki güvenlik ilkeleriyle bağdaşmaz. Bu nedenle hak arama özgürlüğü ile hukuki istikrar ve hukuki güvenlik gerekleri arasında makul bir denge gözetilmelidir (AYM, E.2010/83, K.2012/169, K.T. 1/11/2012). 1602 sayılı Kanun'un 46. maddesinin dördüncü fıkrasındaki düzenleme ile askeri idare aleyhine açılan davaların ve bu davalar kapsamında sunulan taleplerin disipline edilmesinin hedeflendiği, daha ciddi takip edilmeleri sağlanarak davaların sürüncemede kalması ve

belirsizliklerin önlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Anayasa'nın 141. maddesinin dördüncü fıkrasındaki davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması bağlamında değerlendirilebilecek bu amaçların meşru olduğu açıktır.

42. Hakkın özü, dokunulduğunda söz konusu temel hak ve özgürlüğü anlamsız kılan asli çekirdeği ifade etmekte olup, bu yönüyle her temel hak açısından kişiye dokunulmaz asgari bir alan güvencesi sağlamaktadır. Bu çerçevede, hakkın kullanılmasını önemli ölçüde güçleştiren, hakkı kullanılamaz hale getiren veya ortadan kaldıran sınırlamaların, hakkın özüne dokunduğu kabul edilmelidir (AYM, E.2002/112, K.2003/33, K.T. 10/4/2003). Ölçülülük ilkesinin amacı da, temel hak ve özgürlüklerin gereğinden fazla sınırlandırılmasının önlenmesidir. Anayasa Mahkemesi kararları uyarınca ölçülülük ilkesi, sınırlama için kullanılan aracın sınırlama amacını gerçekleştirmeye uygun olmasını ifade eden elverişlilik, sınırlayıcı önlemin sınırlama amacına ulaşmak bakımından zorunlu olmasına işaret eden zorunluluk ve araçla amacın orantısız bir ölçü içinde bulunmaması ile sınırlamanın ölçüsüz bir yükümlülük getirmemesini deyimleyen oranlılık unsurlarını içermektedir (AYM, E.2012/100, K.2013/84, K.T. 4/7/2013).

43. Bu noktada, belirtilen ölçütlere riayetle bir sınırlandırma yapıp yapılmadığının tespiti için, müdahale teşkil ettiği ve mahkemeye erişim hakkının ihlalini sonuçladığı iddia edilen önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında, bireye düşen fedakârlığın ağırlığının göz önünde bulundurulması ve gözetilen kamusal yararın gerekleri ile bireyin temel hakkının korunması arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi zorunludur. Anayasa'nın 13. maddesi vasıtasıyla Anayasa'da yer alan tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hususunda geçerli olan bu denge, mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılmasında da göz önünde bulundurulmalıdır.

44. Somut başvuruya konu yargılamada ıslaha yönelik talep hakkı kısıtlanan başvurucu, bilirkişi tarafından hesaplanan 96.249,00 TL maddi tazminatın ancak 50.000,00 TL'lık kısmına kavuşabilmiştir. Bu şekilde tazminat alacağına kayda değer bir kısımdan mahrum kalan ve lehine adli yardım kararı verilmiş olması itibarıyla maddi durumunun elverişsiz olduğu anlaşılan başvurusunun, katlanmak zorunda bırakıldığı külfetin, hedeflenen meşru amaçlarla orantısız olduğu; dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

45. Belirtilen nedenlerle, başvurusunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanunun 50. Maddesi Yönünden

46. Başvurucu, ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından, 41.249,00 TL zararının tazminini talep etmiştir.

47. Bakanlık, Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği ihlal kararlarında hükmettiği tazminat miktarları çerçevesinde hakkaniyete uygun bir tazminata karar verilmesinin yerinde olacağı yönünde görüş bildirmiştir.

48. 6216 sayılı Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme,

Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

49. Somut başvuru açısından, başvurunun ıslah talebinin dikkate alınmadığı AYİM kararı sonucunda başvurunun, tazminat alacağına belirli bir bölümünden mahrum kaldığı ve bu nedenle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Tespit edilen ihlal sonucunda başvurunun, 41.249,00 TL tutarında maddi zarara uğradığı açık olup, maddi zararlar sınırlı olan ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar görülmemiştir. Bu nedenle ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için başvurucuya 41.249,00 TL maddi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

50. Başvurucu tarafından yapılan ve dosyadaki belgeler uyarınca tespit edilen 172,50 TL harç ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.672,50 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Başvurucunun, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği yönündeki iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya 41.249,00 TL maddi TAZMİNAT ÖDENMESİNE,

D. Başvurucu tarafından yapılan 172,50 TL harç ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.672,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru sahiplerinin Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması halinde, bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına,

23/7/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM